

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

“31” серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Спецкурс з проблем викладання географії в ЗЗСО

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Географія

Спеціальність 014.07 – Середня освіта (Географія)

Галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти перший, бакалаврський

Географічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Спецкурс з проблем викладання географії в ЗЗСО (новітні технології навчання) складена відповідно до освітньо-професійної програми «Географія» за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія) затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 6 від 31 травня 2021 року)

Розробники: *Ковбінська Галина Дмитрівна, к. геогр. н., асистент*

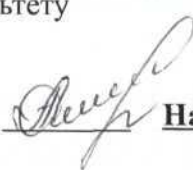
Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Ковбінська Галина Дмитрівна, к. геогр. н., асистент

Погоджено з гарантом ОП Галино. КОВБІНЬКОЮ

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
протокол № 1 від “31” серпня 2026_ року

Завідувач кафедри Дарія ХОЛЯВЧУК

Схвалено методичною радою географічного факультету
протокол № __1__ від “_31_” серпня 2026 року

Голова методичної ради географічного факультету Наталя АНДРУСЯК

Мета навчальної дисципліни Виявлення об'єкту дослідження проблем викладання географії у школі. Характеристика структури проблем викладання географії в школі, ознайомлення з основними завданнями та історією становлення викладання географії у школі. З'ясування головних закономірностей викладання географії та встановлення особливостей сучасних методик викладання. Розглянути різноманіття педагогічних методів та технічних засобів викладання географії у школі.

Пререквізитами є навчальні дисципліни, що забезпечують базову природничо-географічну підготовку здобувачів освіти, зокрема «Вступ до спеціальності», «Методика викладання географії», «Дидактика викладання фізичної географії», Дидактика викладання соціально-економічної географії»

Результати навчання:

Компетенції, якими має володіти студент у процесі вивчення дисципліни:

Загальні компетенції

ЗК 04. Здатність до прийняття обґрунтованих рішень та відповідального ставлення до обов'язків.

ЗК 05. Здатність до генерування нових ідей (креативності), виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

ЗК 09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, зокрема, в процесі виявлення та оцінки педагогічних проблем, прийняття рішень щодо їх усунення.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, провадження інноваційної діяльності, здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання проблем.

ЗК 14. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність до творчого пошуку, ефективного розв'язання освітніх проблем нестандартними способами.

Фахові компетенції

ФК 02. Здатність здійснювати професійну діяльність із дотриманням вимог чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

ФК 03. Здатність добирати та використовувати сучасні й ефективні методики та технології навчання.

ФК 04. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивної освіти за фахом.

ФК 05. Здатність застосовувати комунікативні знання, уміння та навички а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення педагогічної комунікативної діяльності.

ФК 06. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберезувальні технології під час освітнього процесу.

ФК 07. Здатність упроваджувати сучасні фахові навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід .

ФК 08. Здатність до організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації та навчання впродовж життя.

Програмні результати навчання на основі освітньої програми:

ПРН 01. Знати основи психології, педагогіки, методики викладання а також фундаментальних і прикладних наук, необхідних для досягнення результатів навчання.

ПРН 03. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні.

ПРН 07. Обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.

ПРН 09. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні проекти.

ПРН 11. Здатність демонструвати знання основ професійноорієнтованих дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 13. Здатність самостійно створювати наочні матеріали з використанням ПК, картографічні матеріали з метою оцінки, моделювання та прогнозування у шкільній географічній освіті.

Опис навчальної дисципліни

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	3	90	30	16			44		залік
Заочна	4	8	3	90	8	4			78		залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин															
	денна форма										Заочна форма					
	усього			у тому числі							усього	у тому числі				
				л		п	лаб		інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2			3		4	5		6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи проблем викладання географії в школі																
Тема 1. Предмет завдання методики викладання географії	4			2						2		1				6

Тема 2. Професійно– педагогічна компетентність майбутнього вчителя географії та роль педагогічної практики у її формуванні	8			2		2			4		0,5	0,5			6
Тема 3. Розвиток методики викладання географії у школі	8			2		2			4		0,5	0,5			6
Тема 4 Система методичної підготовки майбутніх учителів	9			3		2			4		0,5	0,5			6
Тема 5 Організація роботи учнів на уроках географії	9			3		2			4		0,5				6
Тема 6. Технології модульного навчання у ЗСП	9			3		2			4		0,5	0,5			6
Разом за змістовим модулем 1	47			15		10			22		3.5	2			36
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти викладання географії в школі															
Тема 1 Профільне вивчення географії як один з напрямів інноваційної діяльності ЗСП	6			2		1			3		0,5	0,5			6
Тема 2 Вплив сучасних тенденцій у географ.науці на процес вивчення географії у школі	6			2		1			3		0,5				6
Тема 3 Екологізація географічної освіти	6			2		1			3		0,5	0,5			6

Тема 4 Система методичної підготовки майбутніх учителів	666			2		1				3		0,5				6
Тема 5 Організація роботи учнів на уроках географії	6			2		1				3		0,5	0,5			6
Тема 6 Активізація учня на шкільних уроках географії	6			2		1				3		1,0				6
Тема 7 Культурологічні засади географічної освіти старшокласників	7			3						4		1,0	0,5			6
Разом за змістовим модулем 2				15		7				22		4,5	2			42
Усього годин	90			30		16				44		8,0	4			78

Тематика лекційних занять з переліком питань

Лекція 1. Предмет і завдання методики викладання географії

- Визначення предмета методики викладання географії
- Основні завдання дисципліни
- Місце методики в системі педагогічних наук
- Особливості викладання географії як навчального предмета

Лекція 2. Професійно–педагогічна компетентність майбутнього вчителя географії та роль педагогічної практики у її формуванні

- Поняття професійної компетентності вчителя географії
- Основні складові професійно-педагогічної компетентності
- Роль і значення педагогічної практики у формуванні компетентностей
- Методи самоаналізу і саморозвитку майбутнього вчителя

Лекція 3. Розвиток методики викладання географії у школі

- Історичний огляд розвитку методики викладання географії
- Вплив педагогічних теорій на методику
- Основні етапи модернізації методів і форм навчання
- Сучасні тенденції у методиці викладання географії

Лекція 4. Система методичної підготовки майбутніх учителів

- Структура методичної підготовки майбутніх учителів географії
- Основні етапи і форми методичної роботи у вищих навчальних закладах
- Використання інноваційних технологій у методичній підготовці
- Роль науково-дослідної діяльності у підготовці вчителя

Лекція 5. Організація роботи учнів на уроках географії

- Основні принципи організації навчальної діяльності
- Форми і методи організації роботи учнів
- Активні та інтерактивні методи навчання
- Роль вчителя у створенні мотиваційного середовища

Лекція 6. Технології модульного навчання у загальноосвітній школі

- Суть і структура модульного навчання
- Переваги і недоліки модульного підходу
- Етапи розробки та впровадження модулів з географії
- Приклади модулів для уроків географії

Лекція 7. Профільне вивчення географії як один із напрямів інноваційної діяльності загальноосвітніх шкіл

- Поняття профільного навчання
- Особливості профільного вивчення географії
- Інноваційні підходи у профільній географічній освіті
- Вплив профільного навчання на мотивацію і результати учнів

Лекція 8. Вплив сучасних тенденцій у географічній науці на процес вивчення географії у школі

- Основні сучасні напрями розвитку географічної науки
- Нові поняття і методи в географії, які впливають на навчальний процес
- Актуалізація змісту шкільного курсу географії
- Виклики та можливості для шкільної географічної освіти

Лекція 9. Екологізація географічної освіти

- Значення екологічного компонента в географічній освіті
- Принципи і методи екологізації навчального процесу
- Інтеграція екологічних знань у курс географії
- Формування екологічної культури школярів

Лекція 10. Система методичної підготовки майбутніх учителів (повторення, деталізація)

- Аналіз ефективності методичної підготовки
- Інновації у методичній роботі вищих навчальних закладів
- Практичні рекомендації для майбутніх вчителів
- Роль наставництва і менторства

Лекція 11. Організація роботи учнів на уроках географії (повторення, розширення)

- Психолого-педагогічні особливості організації роботи учнів
- Способи активізації навчальної діяльності
- Використання ІКТ для організації роботи
- Робота з різнорівневими учнями

Лекція 12. Активізація учня на шкільних уроках географії

- Мотивація та її роль у навчанні
- Методи стимулювання пізнавальної активності
- Використання інтерактивних ігрових методик
- Формування інтересу до предмета

Лекція 13. Культурологічні засади географічної освіти старшокласників

- Взаємозв'язок географії та культури
- Формування національної та глобальної ідентичності через географію
- Роль культурологічних аспектів у змісті навчання

- Приклади уроків з культурологічним компонентом

Теми практичних занять з переліком завдань

№ з/п	Назва теми
1	Професійно–педагогічна компетентність майбутнього вчителя географії та роль педагогічної практики у її формуванні Проаналізувати складові професійно-педагогічної компетентності вчителя географії (предметна, методична, цифрова, комунікативна, емоційна тощо). Скласти схему «Вплив педагогічної практики на формування компетентностей». Написати коротке есе: «Мій професійний шлях: як я формую компетентність учителя географії». Проаналізувати власний педагогічний досвід (або досвід старших курсів) через призму стандарту вчительської професії.
2	Методи навчання географії у школі Скласти класифікацію методів навчання географії (словесні, наочні, практичні, дослідницькі). Розробити приклади використання різних методів на уроці (мінімум 4 методи). Побудувати порівняльну таблицю: «Метод – Переваги – Обмеження – Приклад теми». Підготувати дидактичну вправу із застосуванням одного з методів.
3	Технології модульного навчання у ЗСШ Ознайомитись із принципами модульного навчання та побудовою модулів. Створити міні-модуль до теми «Кліматичні пояси» (з урахуванням цілей, структури, форм контролю). Скласти інфографіку «Структура модуля для уроку географії». Запропонувати критерії оцінювання виконання модулів учнями.
4	Вплив сучасних тенденцій у географічній науці на процес вивчення географії у школі Виділити 3–5 сучасних напрямів у географії (геоінформатика, кліматичні зміни, урбанізація, просторовий аналіз тощо). Підготувати огляд одного з напрямів та розробити фрагмент уроку з його включенням. Створити карту або презентацію: «Тренди географії XXI століття та школа». Написати аналітичну записку: «Як зміни в науці впливають на зміст шкільного курсу географії».
5	Система методичної підготовки майбутніх учителів Побудувати схему або модель методичної підготовки вчителя географії (на основі нормативних документів). Провести SWOT-аналіз сучасної системи підготовки в ЗВО. Розробити план самопідготовки з методики викладання географії (на 3–6 місяців). Написати есе: «Що я очікую від власної методичної підготовки і як оцінюю її стан зараз».
6	Активізація учня на шкільних уроках географії Ознайомитися з прийомами активного навчання: дискусія, кейс-метод, рольова гра, робота з картами, квест, STEM-підходи. Розробити фрагмент уроку з використанням одного з методів активізації. Підготувати інтерактивне завдання (Google Form, LearningApps, Padlet) для активізації учнів на темі «Рельєф». Проаналізувати приклад з YouTube або відкритого уроку (відео) з позиції активної участі учнів.

Самостійна робота по дисципліні

№	Назва теми і завдання	Завдання для самостійної роботи і форми контролю	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи проблем викладання географії в школі			
1	Лекція 1. Предмет і завдання методики викладання географії	1. Дати визначення основних понять: методика, принципи навчання, дидактика, педагогіка. 2. Порівняти методику викладання географії з методикою викладання іншого шкільного предмета (за вибором). 3. Скласти схему: «Місце методики географії у	3,5

		системі педагогічних наук». Форми контролю: Усне опитування. Презентація порівняльного аналізу. Онлайн-тестування.	
2	Лекція 2. Професійно–педагогічна компетентність майбутнього вчителя географії та роль педагогічної практики у її формуванні	1. Визначити ключові компетентності сучасного вчителя географії. 2. Проаналізувати освітній стандарт професії «вчитель». 3. Написати есе: <i>«Яким має бути сучасний учитель географії?»</i> Форми контролю: Захист есе. Тест на знання типів професійних компетентностей.	3,5
3	Лекція 3. Розвиток методики викладання географії у школі	1. Скласти хронологічну таблицю розвитку методики викладання географії в Україні. 2. Ознайомитися з працями відомих методистів (за вибором) і написати коротку характеристику їхніх ідей. 3. Визначити вплив історичних подій на зміст шкільного курсу географії. Форми контролю: Презентація історичного огляду. Усне опитування.	3,5
4	Лекція 4. Система методичної підготовки майбутніх учителів	1. Скласти карту професійної підготовки майбутнього вчителя географії. 2. Проаналізувати чинну програму підготовки вчителів у вашому ЗВО. 3. Підготувати рекомендації щодо покращення методичної підготовки. Форми контролю: Мозковий штурм або дискусія. Есе або аналітична записка.	3,5
5	Лекція 5. Організація роботи учнів на уроках географії	1. Проаналізувати види навчальної діяльності учнів на різних етапах уроку. 2. Скласти приклади завдань до теми «Гідросфера», що активізують роботу учнів. 3. Підготувати схему «Організація роботи учнів на уроці географії». Форми контролю: Перевірка поданої схеми. Усне опитування.	3,5
6	Лекція 6. Технології модульного навчання у загальноосвітній школі	1. Визначити структуру навчального модуля. 2. Розробити міні-модуль до теми «Кліматичні пояси Землі». 3. Написати пояснення до запропонованого модуля (цілі, очікувані результати, контроль). Форми контролю: Захист модулів. Експрес-аналіз міні-модуля за критеріями.	3,5
7	Лекція 7. Профільне вивчення географії як один із напрямів інноваційної діяльності ЗЗСО	1. Проаналізувати типи профілізації у ЗЗСО. 2. Підготувати приклад тематики факультативу або спецкурсу з географії. 3. Написати міні-есе: <i>«Профільна географія в старшій школі: перспективи і виклики»</i> .	3,5

		Форми контролю: Публічне обговорення. Перевірка есе.	
8	Лекція 8. Вплив сучасних тенденцій у географічній науці на процес вивчення географії у школі	1. Знайти приклади інновацій у географії: геоінформаційні технології, кліматичні зміни, просторовий аналіз. 2. Розробити фрагмент уроку з інтеграцією нових наукових знань. 3. Підготувати карту-схему: «Наукові тренди – шкільний курс». Форми контролю: Захист фрагменту уроку. Тестування з термінології.	3,5
9	Лекція 9. Екологізація географічної освіти	1. Визначити шляхи інтеграції екологічних знань у шкільний курс географії. 2. Підготувати приклад уроку з екологічним компонентом (тема за вибором). 3. Скласти добірку джерел для вчителя з екологічної географії. Форми контролю: Захист прикладу уроку. Презентація добірки ресурсів.	3,5
10	Лекція 10. Система методичної підготовки майбутніх учителів (повторення, деталізація)	1. Провести самооцінку власного рівня методичної підготовки (анкета або чек-лист). 2. Скласти індивідуальний план професійного зростання. 3. Написати коротку рефлексію: «Що я засвоїв(-ла) про свою майбутню професію». Форми контролю: Усна рефлексія. Перевірка індивідуального плану.	3,5
11	Лекція 11. Організація роботи учнів на уроках географії (повторення, розширення)	1. Проаналізувати відеофрагмент уроку (можна з YouTube): оцінити організацію навчальної діяльності. 2. Розробити приклад інтерактивного завдання на роботу в парах/групах. 3. Підготувати чек-лист «Якісна організація роботи учнів на уроці географії». Форми контролю: Презентація та обговорення прикладів. Заповнення чек-листа з рефлексією.	3
12	Лекція 12. Активізація учня на шкільних уроках географії	1. Ознайомитись із активними методами навчання (рольові ігри, проблемне навчання, квести, геокешинг). 2. Розробити фрагмент уроку з використанням активного методу. 3. Створити онлайн-завдання у LearningApps, Kahoot або Padlet. Форми контролю: Демонстрація завдання. Захист методичного підходу.	3
13	Лекція 13. Культурологічні засади географічної освіти старшокласників	1. Визначити поняття «культурологічна компетентність» у контексті географії. 2. Підібрати приклади інтеграції культури й географії у зміст старшої школи. 3. Підготувати міні-проект: «Географія культури»	3

		світу/України). Форми контролю: Захист проєкту. Презентація прикладів уроків.	
--	--	--	--

Методи навчання

Під час викладання курсу «Спецкурс з проблем викладання географії в школі» залучається низка освітніх технологій, зокрема, інформаційно-комп'ютерні технології, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття.

Під час вивчення курсу «Спецкурс з проблем викладання географії в школі» «Спецкурс з проблем викладання географії в школі» доцільно використовувати наступні методи навчання:

1. метод проблемного навчання;
2. словесні (лекція, бесіда з елементами дискусії, розповідь, пояснення) для проведення лекційних занять;
3. наочні методи здебільшого використовуються для проведення практичних робіт, серед яких найпоширеніші такі: демонстрація, графічні методи, презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо;
4. метод аналізу конкретних надзвичайних ситуацій;
5. практичні заняття;
6. навчально-рольова дискусія;
7. проєктний метод;
8. електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси-ресурси, мультимедійні, дистанційні, web-конференції та вебіари тощо).

Методи формування знань студентів: розповідь, пояснення, ілюстрація, проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, бесіди і дискусії, спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методи формування практичних умінь і навичок: робота з контурними картами, атласами, розробка схем, таблиць, складання словника, аналіз джерельної бази, практичне виконання вправ.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2						Практичний модуль
Н. Е. 1. 1.	Н. Е. 1. 2.	Н. Е. 1. 3.	Н. Е. 2. 1.	Н. Е. 2. 2.	Н. Е. 2. 3.	Н.Е. 2.4.	Н.Е. 2.5	Н.Е. 2.6	Н.Е. 2.7	20	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

Примітка: самостійна робота оцінюється під час модульної роботи і оцінюється у 0,5 бала

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за

		розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ Й КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. Аналіз сучасних підходів до методики викладання географії в загальноосвітній школі.
2. Особливості формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя географії.
3. Історія розвитку методики викладання географії: основні етапи та тенденції.
4. Сучасна система методичної підготовки майбутніх учителів географії в Україні.
5. Організація навчальної діяльності учнів на уроках географії: методи та форми.
6. Роль педагогічної практики у формуванні методичних навичок майбутнього вчителя географії.
7. Особливості впровадження технології модульного навчання на уроках географії.
8. Профільне вивчення географії як напрям інноваційної діяльності шкіл: переваги і виклики.
9. Вплив сучасних географічних відкриттів і наукових тенденцій на шкільне навчання.
10. Екологізація змісту географічної освіти: теоретичні аспекти та практичні рішення.
11. Активізація навчальної діяльності учнів на уроках географії: методи та приклади.
12. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні географії.
13. Культурологічні засади географічної освіти: формування світогляду старшокласників.
14. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках географії.
15. Інтерактивні методи навчання як інструмент підвищення ефективності уроків географії.
16. Роль позакласної роботи у формуванні географічних компетентностей учнів.
17. Аналіз сучасних підручників з географії: відповідність методичним вимогам.
18. Формування міжпредметних зв'язків у курсі географії.
19. Використання картографічних ресурсів і цифрових технологій на уроках географії.
20. Методи самоконтролю і самооцінки у навчанні географії.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (протокол №16 від 25 листопада 2024 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

- робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;
- проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на платформі Coursera та інших фахових платформах.

Результати зараховуються для відповідних тем лекційних і практичних занять чи окремих модулів цієї навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний

Рекомендована література

Базова

1. Безуглий В.В. Педагогічні можливості комп'ютерних систем при вивченні фізичної географії // Рідна школа. – 2000. – № 12. – С. 30-32.
2. Елькін М.В. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя географії засобами проектної діяльності: Автореф. дис....наук. ступеня канд. педаг. наук / 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Марк Веніамінович Елькін, Бердянський державний педагогічний університет. – К., 2005. – 22 с.
3. Кобернік С.Г. та ін. Методика викладання географії в школі : Навчально- методичний посібник. – К. : Стафед - 2, 2000. – 320с..
4. Концепції профільного навчання в старшій школі // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України – 2003. - №24. – С. 3-15.
5. Криловець М. Г. Полікультурне виховання майбутніх учителів географії / М. Г. Криловець // Наук. записки Ніжин. держ. ун-ту ім. М. Гоголя: Психолого-педагогічні науки. – 2005. - № 4. – С. 123 – 125.
6. Круглик Л. І., Паламарчук Л. Б. Вивчення проблем соціальної географії в школі: Навч.-метод. посібник. – Кам'янець-Подільський: “Абетка-НОВА”, 2001. – 140 с.
7. Мелько Л.Ф. Географія культури і шкільна географія // Географія та основи економіки в школі. – 2001. – №2. – С. 12–14.
8. Мелько Л.Ф. Культурологічний напрям географічної освіти: сучасні реалії та концептуальні положення // Рідна школа. – 2002. – №1. – С. 51–53.
9. Мелько Л.Ф. Розвиток культурологічного напрямку шкільної географічної освіти (XVIII ст. – 80-ті рр. XX ст.) // Наука і сучасність. Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – К., Логос, 2001. – Т. XXVI. – С. 51–57.
10. Мелько Л.Ф. Шкільний підручник у формуванні культурологічних засад географічної освіти старшокласників // Проблеми сучасного підручника: Зб. наук. праць / Редкол. – К.: Педагогічна Думка, 2000. – Вип. 2. – С. 101–104.
11. Олійник В.О. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації / В.О. Олійник // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001.– № 4. – С.61 – 69.
12. Саюк В.І. Структура навчально-ігрової діяльності на уроках географії // Географічні дослідження в Україні на межі тисячоліть. Всеукраїнської наукової конференції студентів та аспірантів. – К.: ВЦ “Київський університет”, 2000. – С. 10-11.
13. Саюк В.І. Місце і роль ігрових технологій у навчанні географії // Географічна наука і освіта в Україні. Зб. наук. праць. – К.: Фітосоціоцентр, 2000. – С. 63-64.
14. Шоробура І.М. Виховні можливості шкільної географії // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. праць. – Київ – Запоріжжя, 2004. – Вип. 32. – С. 380–385.
15. Шоробура І.М. Початки шкільної географії // Педагогічні науки: Зб. наук. праць. – Херсон, 2004. – Вип. XXXVII. – С. 68–72.
16. Шоробура І.М. Проблеми початкової природничої освіти в Україні (XVIII- середина XIX ст.) // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. праць. – Київ – Запоріжжя, 2004. – Вип. 33. – С. 216–221.
17. Шоробура І.М. Становлення шкільної географічної освіти в Україні (до середини XIX століття) // Вісник Житомирського педагогічного університету: Зб. наук. праць. – Житомир, 2003. – Вип. 12. – С. 242–245.
18. Шоробура І.М. Сучасні проблеми виховання та шкільна географія // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. праць. – Київ – Вінниця, 2004. – Вип. 5. – С. 140–148.
19. Шоробура І.М. Шкільна географічна освіта: історія, проблеми, перспективи. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2005. – 350 с.

Допоміжна

1. **Halyna Khodan**, Kristina Melnychuk Extra-curricular work at the geography lessons. Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. – Вип. 793: Географія. – С.97-101.
2. Руденко В.П., Білоус В.А., Руденко С.С., **Ковбінська Г.Д.** «Німецька шкільна географія» Олександра Зупана в українських реаліях сьогодення. Науковий вісник ХДУ Серія Географічні науки № 20 (2024), С.72-79
3. **Ходан Г.Д.**, Верешко І. Використання топонімів у курсах шкільної географії Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. – Вип. 744-745: Географія. – С. 57 – 61.
4. Мельничук К., **Ходан Г.** Реалізація краєзнавчої складової в процесі навчання фізичної географії. Рельєф і клімат : Матеріали II Міжнар. конф. (26 – 28 верес. 2018 р.). – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т., 2018. – С.104-105.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzheny-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yurii-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ)

під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.